

FIGYELŐ

EGY NAP

A FELSZABADULÁS UTÁNI HELYNÉVADÁS TÖRTÉNETÉBŐL

Az 1898. évi IV. törvénycikk alapján létrehozott Országos Községi Törzskönyvbizottság 1900 és 1912 között elvégezte Magyarország helységneveinek és tanyaneveinek felülvizsgálatát. Működése azonban ezzel nem szűnt meg, hanem a Belügyminisztérium tanácsadó szerveként a továbbiakban is /1954-ig/ véleményt kellett adnia minden névválasztási, névváltoztatási ügyben /pl. községek egyesítésekor, tanyaközpontok kijelölésekor, új községek kialakításakor, várossá nyilvánításakor/. Különösen megszorodtak a bizottság feladatai a felszabadulás után, amikor a nagy megújulás részben tartalmi, részben külsődleges elemeiként települések integrálásának tömegére, az új helyzetet a településnévvel is dokumentálni akaró szándékok benyújtására került sor. A szélsőséges kívánságokat a Törzskönyvbizottság igyekezett ésszerű határok közé szorítani és teljesítésüket számos feltételhez kötni. Azok az elvek, amelyeket a mintegy fél évszázados működése során kialakított, többségükben időt állónak bizonyultak, a gyökeresen megváltozott helyzet és az ennek megfelelő sajátos kívánságok tömege azonban néhány korábbi szempont feladására és új szabályok megalkotására késztette a bizottságot.

A Központi Statisztikai Hivatal irattárában, a Szolnok megyei Örményes tárgyalási ívében találtam egy keltezés nélküli, géppel írt, hitelesítetlen jegyzőkönyvet, amely a Törzskönyvbizottságnak egyik, különösen fontos és jelentős üléséről készült. A tanácskozás - más támpontok szerint - 1950. november 10-én volt. Az ülésen a számos névadásbeli állásfoglaláson kívül néhány új elv kialakítására is sort kerítettek, a jegyző-

könyvből tájékozódhatunk a bizottság munkamódszereiről, és megismerhetjük több mai hivatalos településnév keletkezésének hátterét. Az alábbiakban betű szerint közlöm a teljes jegyzőkönyvet.

✖

"Kázmér Miklós dr. bejelenti, hogy Pais professzor helyett jött s mindenben az ő állásfoglalását tolmácsolja.

- 1/ Ujsolt. Egyhangulag Ujsolt, Máriaháza törzskönyvezett marad.
- 2/ Kunbaracs. Egyhangulag Kunbaracs.
- 3/ Tiszakécske.

Kovacsics: Földrajzi helyét jobban kifejezi.

Irmédi-M.: A rövidebb nevet javasolja.

Kolozsváry: Tiszakécske nevet helyesebbnek tartja, mivel Kécske név már van.

Laborczy: A posta szempontjából nem rossz a Kécske név, nemigen lehet összetéveszteni.

Kolozsváry: Elsősorban Tiszakécske s csak másodsorban Kécske. /A Duna-Tisza csatorna itten torkollana be./

Rotter: Szavazásra teszi fel a nevet.

A többség Kécske nevet akar.

Kolozsváry: Ha az ideiglenes név Tiszakécske volt, legyen a végleges név is.

Ila: Hogyan kapják a községek az ideiglenes nevet?

Kolozsváry: A Belügyminisztérium egy emberrel megtárgyalja, de végeredményben a Belügyminisztérium adja a nevet.

De a község is meg lesz kérdezve.

Ila: Az ideiglenes nevek feltétlenül megtartandók lennének.

Kolozsváry: Nem feltétlen, csak ha lehet.

Rotter: Még egyszer szavazásra hívja fel a tagokat.

A többség Kécske nevet kéri.

- 4/ Mártély.

Rotter: Ha nincs hozzászólás akkor marad Mártély.

- 5/ Abasár.

Ila: Ujabasár nem helyes, mert egy Abasár nevű helységet feltételezne.

Kolozsváry: Az Ujabasár nevet ő sem helyesli.

Kossányi: Abavörösmart is lehetne.

Ila: 1903-ig csak Vörösmart volt. A levéltárnak nincs semmi kifogása Abasár ellen.

Kovacsics: Könnyű lenne Vörösmartból képezni Gyöngyösvörösmart vagy hasonló nevet.

Laborczi: Pálosvörösmartot törzskönyvezni kellene.

Ila: Helyesnek tartja.

Kázmér: Pálosvörösmartot javasolja, de ha ellenvetés van, úgy nem ragaszkodik hozzá.

Rotter: Abasár és Pálosvörösmart törzskönyvezve.

6/ Pusztacsév.

Kossányi: Csévharaszt.

Ila: Pótharaszt ma is megvan. Történelmi szempontokra kíván rámutatni a Levéltár.

Kázmér: Csillagnál mi a névadás története.

Ila: Ez nem tűnik ki az aktákból. Nagyobb számmal fognak jönni Csillag, Április 4. stb. nevekkel. Évszázados neveket hagyunk veszni ezekkel.

Kolozsváry: Vasadhoz talán 2 km-re van. Talán új javaslatot kellene kérni.

Rotter: A Bizottság javasolja a községnek a Csévharaszt, vagy Pótharaszt neveket.

Ila: A felszólításba bele kellene venni, hogy Pótharasztot 1281-ben említik és Csévharasztot a XV. században, így ezek régi nevek voltak. Lehetne Csévharashti is.

Kázmér: Csévharaszt.

Kovacsics: Pusztacsév is valószínűleg régi személynév.

Ila: Valószínűleg régi személynév, így nem reakciós.

7/ Sülysáp.

Ila: Kicsit nehéz kimondani.

Rotter: Sülysáp lehet mivel nincs hozzászólás.

8/ Szilágyitelep.

Ila: Ujcsepelt akartak már egyszer.

Kolozsváry: Szigethalom lenne a leghelyesebb. Ha pl. Herminatelep Dunahalom lenne, helyesnek találná.

Rotter: Szigethalom.

9/ Leányfalu.

Rotter: Leányfalu.

10/ Balatonföldvár.

Irmédi-M.: Ez már régi név.

Balatonföldvár.

11/ Hevesivány.

Véglegesen Jászivány?

12/ Szászberek.

Jó név és nem hosszú.

Szászberek.

13/ Gyalu.

Kázmér: Ujföldest ha azért kérik, mert új földhöz juttattak vannak a községben, akkor ezt az ország minden részében kérhetik.

Kolozsváry: A Gyalu név zavarra adhat alkalmat, mert van Gyalu a régi Magyarország területén.

Kossányi: Kungyalu jó név lenne. Csak elcsuszlik megint a Kungyalunál.

Ila: Régi magyar személynév.

Kázmér: Gyalut javasolja.

Ila: Jelzőt kellene hozzá javasolni.

Rotter: Mivel Ujföldest nem javasoljuk, írjon le a Bizottság, hogy Ujföldes helyett mit javasolunk.

Kolozsváry: A Bizottság az álláspontját írja meg a Belügynek s ő majd ír le s így nem kellene esetleg még egyszer az ülés elé hozni.

14/ Örményes.

Ila: Ujabban sokat szerepel. Ebben megint egy régi név szerepel, ami nem reakciós, jó hangzású.

Kázmér: Az etimológia nem jó. Az "örvény"-t "örmény"-nek is mondják egyes helyeken.

Kovacsics: Örvényes van.

Ila: Örvényes van, Örményes jó magyar név, megfelelő lenne.

Rotter: Békefalva többször szerepel, amit csak egy kaphat azonban meg. Ez valószínűleg rászolgált. Irjunk a községnek.

Thirring: A belügyön keresztül.

Kolozsváry: Sürgősen kéri ennek is a bizottság álláspontját.

- 15/ A Zsadány községhez tartozó Bölcsipuszta névváltoztatása.
- Kázmér: Csatlakozik a Levéltár álláspontjához.
- Irmédi-M.: Bölcs lenne helyes puszta nélkül.
- Ila: Bölcs vagy Bölcsipuszta, nem foglal határozottan állást.
- Rotter: Új szellem és új gondolatvilágra utal, de felmerül a kérdés, hogy volt-e alapja.
- Ila: Királyi település volt, egy királyi jobbágy neve lehetett s pont ezt szüntessük meg, amikor egy dolgozó ember nevét viseli. Népalkotmány puszta hosszú is.
- Rotter: Itt is irjon ki a Bizottság.
- Irmédi-M.: Bölcsi vagy Bölcs lehet.
- Kossányi: Hátha Zsadányi puszta lenne?
- Kolozsváry: 4 km-re van a községtől. Egy olyan nevet kell adni a lakotthelynek, ami a községnek is megfelel.
- Rotter: Toldalék nélkül szokatlan: "Népalkotmány".
- Kolozsváry: Mint állami gazdaság nem fog terjedni.
- Kossányi: Népalkotmány, meg a puszta nem helyes együtt.
- Rotter: Válasszanak egy másik nevet, úgy írjunk ki nekik.
- Kolozsváry: A Bölcsi név őket nem emlékeztetheti semmire, mert nem olyan, mint a Zichy név.
- Kázmér: Tisztán azért akarják mert régi. Így minden magyarországi nevet meg lehetne változtatni.
- Kolozsváry: Így sokat meg lehetne változtatni.
- Ila: Ha megírjuk, hogy a Bölcs név milyen keletkezésű, akkor ők is belátják, hogy nem reakciós.
- Rotter: A bizottság írja meg, hogy honnan származik a név.
- Tenta: Egy ilyen család valószínűleg ott lakot s a mostani lakosság nem gondol rájuk szeretettel.
- Kázmér: Jobbágy család volt, nem feudális főúri család. A mostani lakosság nem emlékezheth rájuk.
- Ila: A XII. században már Bölcs és Bölcsi név szerepel.
- Rotter: Itten is /ez lehúzza/ írjunk a községnek.
- 16/ Beliczeymajor.
- Irmédi-M.: Csabaszabadföld hosszú.
- Kossányi: Csabaföld lehetne.
- Kázmér: Csabafölde is jó.
- Kolozsváry: Beliczeymajor birtokos név. Szabadföld lehet esetleg.

Ila: Szabadföld így magában? Nyelvészetiileg a Szabadföldre a helyesebb. Lehetne egy olyan megoldás: Csabasabadi.

Kossányi: Csabasabadi jó név.

Ila: Ebben benne van a szabadság jelentősége.

17/ Zichyújfalu.

Ila: A Bizottság álláspontja szerint csak egy község kaphatja a Békefalva nevet.

Kovacsics: A Belügynek kellene eldöntenie, hogy melyiknél indokolt a név s így nem kellene az Országos Levéltárnak is elküldeni s újból vissza a Belüghöz. 5.000 kat. holdon felül volt a birtokuk a Zichy grófoknak. Ezek a nevek élnek. Felszólítottuk a községeket a névváltoztatásokra, de nem változtatták meg. Ezeket most rendezni lehetne.

Kolozsváry: A külterületi építkezések meg vannak szüntetve. Zichyújfalut községgé akarjuk alakítani, mert kijelölt tanyaközpont volt. Lakótelepek nincsenek az állami gazdaságban, hogy ne akadályozza az állami gazdaságok fejlődését. Bizonyos üzemi szempontok irányítják a postát, de nem a lakóhelyek. A szempont a lakosságot kivinni egy olyan helyre, ahonnan az állami gazdaság megközelíthető. Ahogy a TSZCS-eket nem nevezzük el, úgy ezeket sem kell külön elnevezni. Vörös csillag és Lenin TSZCS van több ezer az országban. Zichyújfalu kijelölt tanyaközpont és fejlődése is tervbe van véve. Községgé alakulása azonban csak egy év múlva történik meg.

Rotter: Ezek szerint kiírunk a községnek, hogy válasszon más nevet.

18/ Krisztinamajor.

Irmédi-M.: Ha elkészül a Belügyben az iránymutató, számozott község ne legyen, mert zavart keltene a térképen, mivel a magassági fokok számmal vannak jelölve.

Kolozsváry: Ha a községhez kapcsolódik, akkor nem tartjuk külterületi lakóhelynek.

Rotter: Most lenne időszerű a lakóhelyeket átnézni, de 14.000 lakóhely átnézése /s 3000 községnév/ óriási munka lenne. Feladatként azonban ki lehetne tűzni s ha

nem is 100 %-ig, de egy részét megoldanánk.

Ila: A kiugrókat lehetne, ami viszonylag könnyű munka.

Kovacsics: Községeknél legfeljebb 10-ről lenne szó.

Tinta: Szent és ilyen hasonló neveket kellene először.

A községek fejlődését is meg kellene vizsgálni.

Kovacsics: A fejlődést megállapítani a lakotthelyeknél

és illetve a községeknél nem nagyon lehet.

Ila: Erre 2-3 tagú szervet kellene létrehozni, aminek

feladata lenne felülvizsgálni.

Rotter: A helységnévtár nyomdába meg [!] a napkba.

Thirring: Esetleg egy utólagos jegyzéket kellene kiadni,

hogy a Helységnévtár kinyomtatása után időszerű legyen.

Rotter: A népszámlálási kötetek miatt is szükség lenne

rá. Visszatérve a javaslathoz, szükséges lenne, hogy

egy szűkebb körű bizottság nézze meg a községek neveit.

Ezek dolgozzanak ki egy tervet. Felül kellene vizsgálni

a 14.000 lakotthelyet és a községeket s felhívni a

községeket és városokat a névváltoztatásra. A Belügy-

minisztérium, a Statisztikai Hivatal és az Országos Levéltárnak

kellene ebben a Bizottságban résztvennie, de

a posta és a nyelvész-szakértők véleményét is meg kellene

kérdezni.

Ila: Elsősorban a Statisztika és azután kapcsolódhatna

a levéltár bele a dolgokba.

Kolozsváry: Probléma, hogy a Helységnévtárban nemcsak

törzskönyvezett lakotthelyek, hanem nem törzskönyvezet-

tek is lesznek. A Belügyminisztérium a nem törzskönyve-

zett nevekkal nem is foglalkozott. Tisztázni kellene a

kérdést, hogy melyik külterületi elnevezés tekinthető

elnevezésnek. 2-3-at össze lehetne kapcsolni.

Kovacsics: A külterületi határok rendezésénél a neveket

össze lehetne kapcsolni a kataszteri elnevezésekkel.

Kolozsváry: A kettő összehasonlítása újabb feladat lenne,

de akkor tudatosítani kell, hogy milyen területen fekszik.

A külterület földrajz szerinti meghatározására is

szükség van.

Kovacsics: Éppen ezért nem kell minden kis lakotthellyel

foglalkozni. Vannak 5-10 lakosú nevek. Ezeket össze

lehetne vonni. Az 50 név közül akad mindig 1, amit rá lehet húzni a többire.

Rotter: Hogy a Bizottság valamennyi névre kiterjessze a határozatot, ez lehetetlen.

Kolozsváry: Ahol 1-2 ember van, azt lehet, de ahol több ember van azt nem lehet elsorvasztani.

Rotter: Ha a kisebb Bizottság összeül, ezeket a kérdéseket le tudjuk tárgyalni és elhatárolni azt, amivel foglalkozni kell. Először talán a környéket s azután a lakóhelyeket s így lefele haladva.

Kolozsváry: A területeket, a községhatárokat elhatárolva elkészítene a Statisztika egy tervezetet s megkérdezi a lakosságot.

Kovacsics: Április 4-majorra vonatkozólag Ujudvar van mellette.

Rotter: Ki kell írni a községnek.

19/ Gencsytag.

Kovacsics: Kuructanya több van.

Kossányi: Rákóczitanya név olyan, mintha [!]

Ila: Rákóczitag vagy Kuructag lehetne.

Kázmér: Névadási szempontból Kuructag lenne jó.

20/ Szabolcsszállás

Kossányi: Kakat elnevezés nem rossz, megmaradhatna.

Rotter: Fülekipuszta lehetne és Kakat is megmaradhat.

21/ Antaltelep.

Kolozsváry: A következő pontba is Ságvári telep nevet kérnek.

Rotter: Ha Balatonudvarihoz kapcsoljuk a nevet, akkor hosszú lesz. Kiliántelep inkább megfelelné.

22/ Szinatelep.

Kovacsics: Elég jelentős a lakossága.

Kolozsváry: Nincs megindokolva a Ságvári név mint az előző esetben is.

Ila: Itt a névváltoztatáson van a hangsúly.

Rotter: Tekintettel arra, hogy nem hoztak fel indokot, válasszanak más nevet.

23/ Ujfehértó lakotthelyei

Kolozsváry: Nagyszegegyház ki van jelölve tanyaközpontnak.

Ila: Hatalmas határa van Ujfehértónak.

Kovacsics: Vegyük tudomásul az új nevet, de ne állapítsuk meg.

Tinta: A lakosságot kellene leszoktatni a nevek használatáról.

Ila: Csak úgy lehet, ha más nevet viszünk be a régi helyett. De nem fognak-e idővel bizonyos jogokat kérni maguknak.

Kolozsváry: A "tag" szó azonban benne van, tehát azok birtoka lett volna? Tag mindig egy bizonyos egységet jelent. Előbb-utóbb be fog kerülni a Helységnévtárba, ezért kellene megállapítani a neveket.

Kovacsics: Legyen talán "dülő" toldattal. Nem törzskönyvezett nevek.

Rotter: Ha ezek megmaradnak és ha nagyobb helyek lesznek, akkor kellene a névváltoztatás.

Kázmér: Személynévvel kombináljuk.

Kolozsváry: Ha Lenindülőnek lenne elnevezve, akkor fel lennének szabdalva.

Rotter: Tekintettel arra, hogy nem törzskönyvezett nevek, a Bizottság nem foglalkozik vele, de tudomásul veszi. Lehetne ellenben a "tag" helyett "dülő" neveket adni.

Kolozsváry: Rá kell mutatni arra, hogy a tag név nem helyes, ezért "dülő" elnevezés legyen helyette.

Ila: Egy általános körlevelet kellene küldeni /Bölcsipusztá elnevezésekkel kapcsolatban/.

Kolozsváry: A megyék foglalkozzanak a kérdésekkel, s így csak 19 szempont lenne és nem annyi, mint ahány járás van.

Rotter: Mi lenne erre a javaslat? Ki fog alakulni a gyakorlat folyamán, hogy kinek kell foglalkozni a névváltoztatásokkal, a járásnak avagy a megyének. Így is előfordulhat, hogy a 19 megye közül 6-8 egyszerre kéri a Békefalva nevet.

Ila: Figyelmeztetni kell őket, hogy alaposan alá kell támasztani a kéréseket. Nem tudjuk, hogy mért kéri a Ság-

vári vagy a Békefalva neveket.

Rotter: Megyei levéltárnál nincs nyelvész.

Ila: A megyei levéltárnál van nyelvészszakértő.

Rotter: Egy instrukciót kell küldeni, melyben felhívjuk a megyei tanácsokat, hogy indokolják meg a kéréseket s úgy továbbítsák azt, ha objektív ok vagy támpont van.

24/ Thirring: Még egy pont van: Bugyi község névváltoztatása.

Rotter: Ilyen esetben mindig meg kell kérdezni a megyei tanácsok amik azonban sovíniszták szoktak ilyenkor lenni s az ő községüknek akarja a Békefalva nevet.

Kovacsics: Felolvassa a megyei levéltár és az orsz. levéltár véleményét.

Rotter: Lehet Mátéfa vagy Mátéfalva.

Kolozsváry: Romániában van már egy. Anyakönyvileg összetéveszhető lenne.

Rotter: Tekintve, hogy a megyei levéltár a Mátéfalvát felhozta, helyes lenne a Mátéfalvát vagy Mátéfa nevet javasolni a községnek.

Kolozsváry: A megye alispánja már nyilatkozott, azt megkérdezni nem érdemes még egyszer.

Rotter: Mátéfa.

Rotter: Felvetődött a kisebb bizottság kérdése. Helyesnek tartja-e a bizottság ezt, vagy sem. Ha igen, mivel foglalkozna, ezt kellene meghatározni. Át kellene néznie a problémákat, a kérdéseket, megvizsgálni, hogy milyen problémák, milyen nehézségek vannak s a legközelebbi ülésen a bizottság elmondaná, hogy milyen feladatok vannak és milyen problémák vannak.

Irmédi-Molnár: Mi van a történelmi helységnévtár összeállító bizottsággal.

Rotter: Nincs semmi vele.

Kovacsics: Ez a terv elkészült és be lett mutatva.

Ila: Az ország összes lakott helyeit történelmi viszonylatban vagy kataszterezni kellene. Nagyméretű munka lett volna, amit fel lehetne használni itt is. A tudományos tervben van egy kisebb vonatkozású munka 1600-tól."

MEZŐ ANDRÁS

A TÖRTÉNETI MAGYARORSZÁG HELYNEVEI DÉL-UKRAJNA TERÜLETÉN

/V. LOBODA: Szerbohorvatszkij toponimicsnyj element na terytoriji pivdennoji Ukrajiny. Ruszki jazik i literatura, 1978. Zbornyik szoobscsenyoch zoz szovityanya na temu "Sztan i rozvoj ruszkoho jazika i literaturnej tvorcsoszci". Novi Sad, 1979. 159-162. old. alapján./

A szerb-horvát mint közvetítő nyelv a középkartól játszik szerepet a magyar-keleti szláv nyelvi kapcsolatokban. /HOLLÓS A.: O jazyke gramoty Matiasa Korvina K Ivanu III. StSl. XXV, 189-195./ A XVIII. század közepe táján ez a közvetítő szerep megnövekszik, ami V. LOBODA cikkének tanúsága szerint kifejezésre jut a névtani adatok tükrében is.

A török hódoltsági területekről 1690-ben az ipeki metropolita vezetésével megindult nagy szerb bevándorlást a XVIII. század elején további szervezett és spontán beköltözés követte. A betelepültek zöme a katonai határőrvidékeken élt, ahol a hadi szolgálat fejében telket kaptak használatra. A határőrvidékeket a magyar rendek nyomására a XVIII. század folyamán fokozatosan felszámolták, területei visszakerültek Magyarországhoz, ahol kiépítették a megyerendszert. Az ide telepített, illetve menekült szerbek jelentősebbik része nem vállalta a megyei felsőbbiséget, a szokatlan állami, megyei és földesúri terheket, délebbre húzódtott, ott folytatva szabadabb katonaparaszti életmódját. Sokan pedig engedve az oroszországi agitációnak - a Dnyeper-Dnyeszter vidékére, az ott kialakított ún. Új Szerbiába vándoroltak.

V. LOBODA ukrán névtanos az újvidéki kiadvány hasábjain többek között azoknak a helyneveknek a sorsáról tudósít, amelyeket a szerb határőrök a Duna-Tisza menti lakóhelyükről vittek magukkal Új Szerbiába.

Az áttelepült szerb határőrök századai elnevezésükben a magyarországi állomáshelyük településnevét viselték, s új letelepedési helyüket is aszerint nevezték el. E nevek Új Szerbia fennállásáig hivatalos nevekként funkcionáltak, még akkor is, ha egy-egy érintett helységnek már volt hagyományos ukrán neve. A történeti Magyarország területéről átvitt szerb-horvát nevek bekerültek Dél-Ukrajna toponimiai rendszerébe, szerepelnek a

XVIII. század végi térképeken, kormányzósági leírásokban stb. Az oroszul feljegyzett, ukrán hatást tükröző szerb-horvát eredetű toponimák kutatását izgalmassá teszi, hogy három nyelv nyomait őrzik - írja a szerző.

A szerb határőrök által transzportált helynevek zöme a szerb katonai telepek felszámolása után eltűnt, a fennmaradtak pedig fonetikailag és morfológiailag adaptálódtak az ukrán nyelvi rendszerhez. Pl. szh. Subotica > u. Szubotci, szh. Varaždín > u. Varadzsín, szh. Martonoš > u. Martonososa, szh. Kanjiža > u. Kanyizs, szh. Slankamen > u. Szlankaminy /mikro-toponima/, szh. Beška > u. Beska, szh. Zemun > u. Zimun, szh. Pavliš > u. Pavlys, szh. Vukovar > u. Bukvarka stb.

UDVARI ISTVÁN

A LEGFURCSÁBB MAGYAR FALUNEVEK

Csempeszkopács
Kajászsószentpéter
Taktaszada
Szentbékálla
Pornóapáti
Borszöröcsök
Ináracs-Kakucs
Vaszar
Ukk
Sé

Weöres Sándor e verse a Kortárs 1981. márciusi számában jelent meg.

Kovács Sándor Iván ír róla a Kortárs 1981. júliusi számában Weöres Sándor kéziratos verseskötete címmel. A cikk egyébként a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelenő kötet előszava is.

Kovács Sándor Iván így „értelmezi” a verset: "A kopács-madár csőr-kalapácsával a csempeszt ütögeti; Szent Péter jobbra-balra kajászik; egy apát mindig pornólapot búj, s amit róla neveznek el, az a pornóapáti; a fura nevű pincei állatka, a borszöröcsök a szőlő levét szüröcsöli a hordórepedésből; ősmagyar bujócskázó gyermekek kiabálják, hogy ináracs-kakucs!; a Taktaszada az orosz

Tak mutatószó és a Tazada képzeletbeli japán város összetétele /amikor például orosz idegenvezető minősíti Tazada japán várost/; a Szentbékálla esetleg kikeresztelkedett, szentté avatott mohamedán: Szent bék /bég/ állta, de lehet olyan szent is, aki fél-múltban békával foglalatatoskodott, azaz békálla; a Vaszar szótagolva, a Rongyszőnyeg /Weöres Sándor improvizációs jellegű versorozata az említett kötetben/ egysorosával fejthető meg: "Haladás. Adás ..." /II. 22/; az Ukk /esetleg a Sé is/ lehet finn-ugor istenség vagy egyszerűen a csuklás-sóhajlás hangja."

Bár Kovács S. Iván a költő kiemelő módszerének jogosságát szemléltetendő fogalmazta meg a fentieket, úgy érzem, másvalaki más helységnevekből hasonlóan ötletes, fantáziát megmozgató írásművet tudna készíteni.

Mindenképp szívet vidámító, hangulatos dolog a földrajzi nevek ilyen fölhasználása.

VINCZE KRISZTINA

AZ ETIÓP NÉVADÁS

A Magyar Hírlap 1981. október 11-i számában riportot olvashattunk az etióp hosszútávfutóról, Mirutsz Yifterről. A riportternek megmagyarázták, hogy ez a névhasználat helytelen: "... a csodafutó neve a Mirutsz – és nem a Yifter, mint általában használják. Etióp szokás szerint ugyanis az első helyen szereplő név – viselőjének a neve, a második – az apjáé, annak is a keresztneve. A családnév ugyanis ebben az afrikai országban nem használatos, szinte nem létezik".

Mi- La-

FRANCIA FARKASNÉV

A Filológiai Közöny 1961-es VII. évfolyamában érdekes adatra bukkantam. Süpek Ottó, Villon gyermekkora című tanulmányában a 278. oldalon a XV. századi párizsi közállapotokról írva az állatnevek egyik nagyon ritka fajtájára, farkasnévre említ példát:

"A haramiákkal egyidőben, kemény teleken farkascsorda

osont be a városba a Szajna jegéről s az ordások meg-
támadták az embereket, a határban járókról nem is be-
szélve. Rémisztő történetek jártak róluk, különösen
egy vén, csuta-farkúró, amelyet "Kurta" néven emle-
gettek csak."

TÓTH JÓZSEF FARKAS

A NÉVTANI ÉRTESÍTŐ FOGADTATÁSÁHOZ

A NÉ. 5. számában /113. oldal/ H. M. megköszöni MATIJEVICS
LAJOSnak folyóiratunk bemutatását a jugoszláviai Magyar Szó ha-
sábjain, s hogy a méltatás keltette örömbé vegyült üröm ízét is
érezkeltesse. a következőképpen folytatja: "ezt a kedves figyel-
met, jóindulatú bizalmat ... igazán értékelni most tudjuk, mi-
után eltelt két esztendő, kiadványunknak megjelent immár az ötö-
dik száma is, és még mindig ez az egyetlen cikk, amely foglalko-
zott a NÉ-vel."

A szakmai fórumok oldalain azonban megjelent már néhány re-
cenzió, amelyek mutatják, hogy a tudományos világ el- és befo-
gafta a Névtani Értesítőt. A belgiumi névtani bibliográfiai fo-
lyóiratban feltűnő gyorsasággal, még első számunk megjelenésének
évében, 1979-ben H. DRAYE közölt egy megtisztelő részletességű
ismertetést /A new periodical of Hungarian Onomastics: Onoma
XXIII, 174-5/. BACHÁT LÁSZLÓ méltatása a Szabolcs-Szatmár megyei
pedagógusoknak és más közművelődési szakembereknek adta hírül a
NÉ. születését /Megjelent az első magyar névtudományi folyóirat:
Pedagógiai Műhely 1979. december. 103-8/. Ugyancsak az első szá-
munkat köszöntötte KÁLMÁN BÉLA /MNYj. XXIII, 182-3/, s hogy írá-
sa az évkönyv 1980. évi jelzése ellenére csak 1981-ben jutott el
a szakemberekhez, azt kizárólag a nyomdai átfutási idő hossza-
dalmassága okozta. A SZERZŐ kedves figyelmessége folytán azon-
ban már is bejelenthetjük, hogy a NÉ. 2-5. számairól hamarosan
a Magyar Nyelv közöl tőle egy terjedelmesebb értékelést.

MEZŐ ANDRÁS